

Universitat Autònoma de Barcelona
Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia
Departament de Sociologia

Tesi Doctoral

ANÀLISI DE LA ORGANITZACIÓ I REPARTIMENT
DEL TREBALL FAMILIAR I EL TREBALL REMUNERAT
ENTRE LES PARELLES JOVES AMB CRIATURES PETITES,
A CATALUNYA

Pràctiques, representacions i condicions materials de vida

Volum I

Cristina Brullet i Tenas
Direcció: Dr. Lluís Flaquer

1996

5.2. Conclusions i reflexions finals sobre els canvis familiars i la caiguda de la natalitat (o, sobre la crisi radical de l'organització actual del treball familiar i remunerat a les societats de capitalisme avançat)

(1) Sabem que Espanya i Catalunya mostren, conjuntament amb Itàlia i Portugal, les taxes de natalitat més baixes del món. Aquesta forta reducció demogràfica es pot veure com una adaptació més o menys forçada dels actors socials (especialment de les dones) a les formes de vida de les societats industrials avançades (estratègies individuals i elecció racional), però també es pot veure com la resultant d'un conflicte estructural entre els dos sistemes bàsics de Producció i Reproducció social que han regit les societats occidentals al llarg del segle XIX i XX (sistema econòmic capitalista i sistema familiar patriarcal). Fins ben recentment, Capitalisme i Patriarcat han anat de bracet facilitant la reproducció social en un sentit ample. De fet, la creació a Europa de l'Estat del Benestar, després de la Segona Guerra Mundial, es pot veure com un invent per pal·liar, entre d'altres desequilibris socials, els desajustaments entre necessitats productives i necessitats reproductives. Donat que a Espanya i Catalunya en particular, l'Estat del Benestar és avui ben precari pel que fa al suport a la maternitat i a les famílies, no es estrany que el desajustament entre la organització de la producció i la organització de la reproducció sigui més visible que a altres països més ben dotats de polítiques familiars dirigides a mantenir i millorar les quotes d'igualtat i benestar. Que a Catalunya, Espanya, o altres països d'Europa, el desajustament és important ho posa de manifest que la caiguda de la natalitat sigui tractada com un problema polític i econòmic que pot arrossegar conseqüències indesitjades pel futur de la societat en general i de les polítiques de benestar social en particular. Tot i que les immigracions poden arribar a cobrir el buit creat per causa de la "vaga general de producció de fills" de les dones europees, cosa possible en la mesura que no tanquem les fronteres, la societat occidental ha d'afrontar les causes del problema que, al meu entendre, no estan pas en que les dones no vulguin tenir fills sinó en que la organització social del treball productiu i del treball reproductiu es troben en conflicte greu. De fet, la caiguda de la natalitat i les actituds de les dones joves al respecte, ens han interessat aquí com indicadors de canvis de les relacions de gènere dins les famílies, especialment des que les dones casades han decidit mantenir-se en el mercat de treball i han posat en qüestió una organització del treball que donava per suposada la seva dedicació exclusiva al treball familiar.

(2) Així, l'actual baixada de la natalitat a Catalunya i Espanya és, per una banda, la resultant complexa de determinants estructurals i d'opcions personals de dones i homes, tant en l'ordre dels fets com en l'ordre de les idees. Hem vist al llarg de l'estudi que les determinants estructurals del sistema productiu a Espanya i Catalunya (especialment les seves altes taxes d'atur i la seva organització temporal especialment rígida) afecten les relacions i decisions familiars. Hem vist que el Treball Remunerat de cadascun dels cònjuges solament explica una part del seu Treball Familiar; hem vist que la major implicació de les dones joves al Treball Familiar facilita la major dedicació dels homes joves al Treball Remunerat; que aquesta major implicació de les dones al treball de cura i atenció a la família, més enllà de possibles obstacles que se'ls posi des de la gestió de la mà d'obra per realitzar Treball Remunerat, s'explica, també, per la persistència de *constructes* culturals sobre els gèneres que mantenen l'adscripció i autoadscripció de les dones al Treball Familiar. Es a dir, hem pogut comprovar que sempre hi ha articulació entre el sistema econòmic i el sistema familiar (relacions de classe i relacions de gènere) i que el tipus de relacions que generen aquests dos sistemes de desigualtat es materialitzen, en el cas de les famílies biparentals, en diferents tipus d'intercanvi entre els cònjuges que, si bé s'expliquen fonamentalment per la relació o posició que dona i home mantenen amb el sistema productiu, cal i és imprescindible tenir en compte, per poder explicar i comprendre la freqüent falta de racionalitat i plena equitativitat de l'intercanvi, que les relacions dona-home dins les famílies es donen en el context d'un sistema jeràrquic de relacions de gènere.

(3) El procés d'individuació, privatització i desinstitucionalització de les formes de vida quotidiana en les societats industrials són processos culturals arrelats en una dinàmica secular que avui es manifesten amb força sobre les relacions de gènere dins les famílies conjugals, desbaratant el que ha estat el sistema de relacions tradicionals entre dones i homes. Avui ja és una dada donada per descomptat que l'equilibri familiar no s'ha de sustentar sobre unes relacions de gènere de caràcter patriarcal. Però a Espanya i Catalunya els processos de canvi social i familiar i el seu reflex sobre les parelles joves amb fills petits han estat molt marcats per una etapa de crisi econòmica que, al meu entendre, ha fet més complexos i difícils els processos d'intercanvi entre la parella i les seves activitats internes i externes a la llar. Entre les entrevistades en aquest estudi, les contradiccions entre el desig d'un tipus de relacions més igualitàries dins la família (domini del "igualitarisme" com a idea) i les condicions materials de vida són molt agudes i evidents. Per les dones

joves de classe obrera la limitació més important es deriva de la manca d'autonomia econòmica; per les dones de classe mitjana i alta les limitacions venen de les dificultats per poder conciliar els temps necessaris a un projecte professional i els temps necessaris a un projecte familiar. Les limitacions porten, tant en una com en altra posició social, a reduir al màxim el nombre de fills.

(4) Les contradiccions viscudes en el marc de la vida familiar tenen la seva expressió macroestructural. Vegem-ne, com exemple, les següents:

- **contradiccions econòmiques:** augmenten les taxes d'activitat en el mercat laboral de les dones casades però no es reconeix el valor econòmic i social del seu treball de reproducció; augmenta el consum massiu i la despesa familiar però es retarda l'edat o es limita l'accés a la vida laboral; es busca el creixement econòmic però augmenta l'atur;
- **contradiccions en les polítiques socials:** es fan polítiques educatives igualitaristes, però no es fan polítiques d'ocupació, polítiques familiars i polítiques escolars que facilitin i promoguin l'articulació de la vida laboral i la vida familiar i la redistribució del treball disponible (familiar i remunerat).
- **contradiccions culturals:** s'estenen les idees igualitaristes associades als valors de l'individualisme (*versus* valors familistes), el productivisme i l'eficàcia (*versus* valors humanistes), però s'amaga la persistent divisió social i sexual del treball dins la família i la societat, font de les més profundes desigualtats socials.
- **contradiccions formatives:** creixen globalment els nivells educatius i de formació professional de les dones però es devalua, escolar i professionalment, la tradicional cultura femenina centrada en la cura, atenció i servei als altres.

(5) I les contradiccions macroestructurals tenen la seva expressió microestructural en la vida quotidiana i les actituds socials, i afecten les relacions familiars a través, sobretot, dels comportaments i identitats de les dones. En efecte, des de la seva posició de gènere viuen de manera especial les contradiccions i conflictes fruit del desajustament entre l'ordre de la producció de coses i l'ordre de la reproducció de persones:

- per una banda experimenten un augment del seu potencial productiu i creatiu amb majors quotes d'autonomia personal. Però al costat dels efectes positius d'aquesta major autonomia experimenten també una devaluació creixent dels valors comunitaris, solidaris i humanistes, valors tradicionalment associats al gènere femení. Els valors individualistes i tecnocràtics (competència per l'èxit i els objectius externs, consumisme, productivisme) pressionen i limiten els projectes individuals de moltes dones i homes, sobretot el seu potencial procreatiu i creador de vincles afectius que sovint són molt desitjats però bastant menys realitzats.
- per una banda avui la maternitat és una elecció més lliure de les dones en el sentit de maternitat no imposada. Però les dones tenen menys fills que els desitjats per causa de les condicions actuals de vida (han de realitzar treball domèstic i extradomèstic, vida familiar amb poca o nul·la participació dels homes en el Treball Familiar, vida quotidiana que cal desenvolupar dins el marc d'una organització dels temps socials de treball (creada segons els patrons tradicionals de relacions de gènere) que dificulta l'articulació de la vida familiar i la vida professional.
- per una banda hi ha una demanda d'intervenció social per paliar les baixes taxes de natalitat a la societat catalana i espanyola i es proposa considerar les criatures com a bé públic. Però no s'amplien serveis públics d'atenció gratuïta i alta qualitat per la petita infància i hi ha el perill de que es promoguin polítiques natalistes que afavoreixin el reforçament de la desigual posició laboral i domèstica de les dones en el mercat de treball i a la llar (creant, per a elles, llocs de treball a temps parcial), en comptes de polítiques que facilitin l'articulació de la vida familiar i la vida professional tant a dones com a homes (amb reducció del temps de treball remunerat per unes i altres).
- per una banda hi ha una més forta relació expressiva amb els fills per part del pare. Però també hi ha una major fragilització de les relacions de parella, sovint per causa de la dificultat de desenvolupar dos projectes individuals de manera realment compartida.
- per una banda les dones es converteixen en el bastió fonamental de la cultura del benestar en tant en quan són elles, i la seva específica manera de situar-se en el

món social, les que fan funcionar dia a dia els serveis d'atenció personal en el mercat de treball (infermeres, mestres, cura de persones ancianes i malaltes, personal domèstic, etc), obtenint, així, una relativa autonomia econòmica. Però també s'observa una molt baixa valoració social del treball de les dones dins del grup familiar, la qual cosa afavoreix la ocultació d'aquest treball i/o la poca o nul.la participació dels homes.

(6) Aquests fenòmens, complexos i contradictoris perquè impliquen interessos de classe, de gènere, i d'edat, expliquen que dins l'àmbit familiar les pràctiques relacionals i les representacions sobre el propi grup domèstic canviiïn i es diversifiquin. El fet de que es tinguin pocs fills és solament un dels efectes d'aquests canvis, potser el més visible i impactant perquè és una pràctica que avui sembla homogeneïtzar tots els sectors socials. Però en aquest estudi s'ha comprovat la diversa vivència i significació que els fills tenen per les mares segons la seva posició de classe, i a partir de les dades obtingudes es pot hipotetitzar que en un futur pròxim, seguint d'altres països d'Europa, si augmenta el nombre de fills serà entre les famílies de classes socials de estatus mig i alt, aquelles que tot i tenint forts recursos materials, avui han reduït el nombre de fills fins a un nombre molt inferior al considerat òptim per les pròpies mares. La causa d'aquesta autolimitació la trobem en les fortes dificultats del mercat de treball i l'amenaça de pèrdua del lloc de treball, però també en les dificultats i càrregues que avui implica un nombre superior a dos fills a la vida quotidiana de la parella, especialment de la mare.

(7) En efecte, el sentit contradictori dels canvis és font de diversitat cultural i complexificació de l'estudi de les relacions familiars però, al meu entendre, es poden ressaltar alguns trets generals de l'experiència actual de la maternitat com a vivència específica de les dones:

a. Que globalment neixin menys criatures no vol dir que hagi augmentat notablement el nombre de dones que no volen tenir fills. El que sí ha passat és que cada dona potencialment fèrtil en té menys que en el passat immediat. Per tant, l'experiència de la maternitat als països occidentals continua essent molt majoritària entre les dones. La gran diferència, en termes individuals i socials, és que avui el període dedicat a la maternitat i la paternitat s'ha reduït

considerablement, mentre que augmenta la mitjana de vida de les persones. Per tant sembla clar que de moment les dones, en general, no volen deixar de tenir fills i que l'experiència de la maternitat continua essent significativa per la gran majoria.

- b. Com diu Bimbi (1990) la maternitat és avui un esdeveniment excepcional per les dones però alhora és una experiència que s'insereix en la tradició de les biografies femenines. En aquest darrer sentit la maternitat de les dones joves les situa en continuïtat amb la pròpia mare i l'experiència d'aquesta, cosa ben diferent del jove pare que, en el joc actual de les relacions familiars, se situa en oposició simbòlica al paper que exercí el seu propi pare (l'autoritarisme patriarcal). Ara bé, al nostre entendre, i a diferència de Bimbi, afirmem que la comprovada i persistent divisió sexual del treball dins les famílies joves, més enllà de que sigui viscuda per la parella com una reminiscència del passat i com quelcom donat per descomptat (cosa que nosaltres no hem comprovat a Catalunya), és una prova del manteniment a la pràctica de les relacions jeràrquiques i de desigualtat entre ambdós sexes.
- c. Que la maternitat sigui significativa encara per la gran majoria de dones no vol dir, però, que els fills signifiquin el mateix. Hi ha diverses maneres de viure i entendre la maternitat i la paternitat segons les diferents classes socials, tal com ja va fer notar Kellerhals (1982) en la recerca realitzada a Ginebra a finals dels anys setanta.
- d. En general, avui les dones valoren més que en el passat la seva autonomia i valoren molt els aspectes expressius de les seves relacions familiars (i n'esperen correspondència). Això fa que tant la relació entre la pròpia parella com la d'aquesta amb els fills tinguin una forta significació expressiva. Els fills tenen un valor excepcional per la gran majoria de dones, de tots els estrats socials, i el seu nombre tant reduït fa que sovint se'n desitgin més dels que es tenen. Però les dificultats de tot ordre per la criança dels fills fan que la "raó" aconselli no tenir-ne més especialment quan les mares joves comproven les dificultats per poder compaginar la vida familiar i la vida laboral.

(8) La darrera qüestió que ens preocupa és el de la paternitat. La recerca ha demostrat que la tendència cap a una nova parentalitat democràtica, no regida per la jerarquia de gènere entre els cònjuges i la imposició arbitrària de l'autoritat del pare sobre els fills, és una tendència molt forta en termes de representació ideal (altra cosa és la claredat en l'alternativa i en la pràctica, segons classe social). Per una banda, la conjugalitat i biparentalitat democràtiques solament poden arribar a ser un fenomen social interclassista en la mesura que les dones de qualsevol classe social puguin accedir al treball remunerat de manera similar a les seves parelles; però l'anàlisi ha demostrat que les mares joves relativament poc qualificades tenen molta dificultat per obtenir un lloc de treball remunerat ². En aquest sentit, la construcció d'una nova parentalitat democràtica en aquest país està solament reservada, mentre es mantingui la dinàmica actual en l'economia i el mercat de treball, a algunes capes mitjanes i altes. I, en general, les famílies de diferents classes socials aprofundiran les seves distàncies i desenvoluparan diferents pràctiques culturals entorn de la parentalitat. És a dir, el futur és cap a una major segmentació i polarització familiar tant pel que fa als recursos econòmics de que podrà disposar la parella conjugal amb fills petits com respecte de les formes culturals de les seves relacions internes. I això malgrat que augmenti el conjunt dels capitals escolars de la població.

En efecte, quan observem les tendències actuals de canvi i ens imaginem un escenari de futur, apareix una polarització familiar que no és, al meu entendre, un escenari recomanable per estendre la igualtat entre dones i homes i, el que encara és més important a llarg termini, no es un escenari recomanable per construir una societat la organització de la qual doni prioritat a les persones més que a les coses. Fixem-nos que en un pol ens queden un subtípus de famílies-associació que acumulen el màxim possible d'hores de treball remunerat, deleguen la cura dels fills a tercers, i tenen una atenció i autoritat compartida (però molt dèbil, al meu entendre) sobre el fill o filla amb el/la qual interactuen molt poques hores a la

² Fixem-nos que la dinàmica igualitària de les relacions de gènere dins la família té moltes més dificultats per assegurar la seva base material (que les dones puguin accedir de manera igualitària al mercat de treball) que no pas ha estat en els sistema educatiu, on avui les bases materials (presència bastant equitativa a tots els nivells i branques de l'educació) estan molt més assolides. Per descomptat és més fàcil en les societats occidentals industrialitzades admetre la igualtat a través de la "cultura" que no pas a través de la redistribució del treball, de la riquesa i el poder.

setmana ³; a l'altra pol ens queden un subtipus de famílies obreres de dos sous que, si bé tendeixen a l'associació i construcció d'una conjugalitat més democràtica (els homes comparteixen més les feines més feixugues del treball familiar, les més devaluades) poden tenir dificultats per construir simbòlicament i a la pràctica una nova figura parental que mantingui davant dels fills l'autoritat compartida de mare i pare. Entre unes i altres famílies, apareix aquella minoria de famílies que semblen reunir les condicions més favorables per la construcció de personalitats democràtiques.

Avui, alguns països occidentals industrialitzats de forta tradició individualista, presenten una tendència creixent a que moltes criatures tinguin solament un progenitor real, la mare, i a que molts pares mostrin una distància dramàtica dels seus fills. No sembla ser aquesta, de moment, una tendència forta al nostre país que mostra, en canvi, una forta reserva d'energies solidàries, comunitàries i familistes. Però en un futur, la deslegitimació de la importància de les dues figures parentals (per extensió de les formes neoliberals d'individualisme radical i insolidari), i la devaluació de l'autoritat del pare obrer ens pot portar a una situació familiar equivalent a la que ja s'experimenta en aquells països que han fet ideal de l'individualisme més radical. Aquesta reflexió ens fa veure la situació actual de manera poc optimista i ens fa pensar amb les advertències de Horkheimer, als anys trenta, sobre la fragilitat dels llaços familiars i la pèrdua de l'autoritat adulta i responsable sobre els infants, element de distorsió pel creixement d'una personalitat democràtica i solidària.

* * * * *

Arribada al final de l'estudi, reprenc la connexió Família-Escola-Gènere-Classe Social, conceptes que claus que estaven a l'inici d'aquest treball de recerca, tal com anunciava a la introducció. Al llarg de la meva trajectòria personal, llargament

³ Aquesta situació fa pensar amb les pràctiques de cria dels Kibbutz israelites, pràctiques col·lectivitzades sota un ideari igualitarista i facilitador del desenvolupament econòmic de la comunitat. No conec amb detall els resultats i la crítica actual que s'ha fet d'aquelles experiències dels anys seixanta i setanta i ni tan sols sé si en aquest moment es mantenen. De tota manera aquella experiència, fruit d'ideals socialistes i solidaris, i la que aquí constatem, com pràctica parental fruit d'una economia i d'unes opcions fortament liberals e individualistes, tenen prou elements que les diferencien.

vinculada al món educatiu, m'ha acompanyat sempre la voluntat d'aportar elements per la transformació de l'escola obligatòria amb l'objectiu de que ofereixi recursos a infants i joves perquè puguin construir una societat més preocupada per les persones que no per les coses, això és, més preocupada per la redistribució social de la riquesa material i simbòlica. I d'aquest treball, una conclusió: l'escola, encara avui institució legitimadora per excel·lència, cal que posi una part molt important dels seus esforços a facilitar entre infants i joves d'ambdós sexes, la construcció pràctica i simbòlica d'unes relacions democràtiques entre els sexes (fonamentals per construir relacions de conjugalitat i parentalitat democràtiques a la vida adulta). La qual cosa solament és possible, donada la irreversibilitat de les noves identitats de les dones, valorant molt positivament el Treball Familiar (i no solament el Treball Remunerat) per tal de que no sigui progressivament devaluat en si mateix i en totes les seves derivacions (treballs de cura i atenció als altres), i per tal que la seva pràctica no devaluï (sinó que dignifiqui fortament) als homes i dones que actualment les fan i les vulguin o hagin de fer en un futur. I, al costat de l'escola, calen unes bones polítiques socials encaminades a facilitar a les persones adultes, dones i homes, un equilibri entre vida familiar i vida professional.

BIBLIOGRAFIA

BIBLIOGRAFIA

-
- ABERCROMBIE et alt.
Diccionario de Sociologia. Madrid: Cátedra 1986
- AGUINAGA, Josune
"Hipótesis causales sobre fecundidad: el papel preponderante de la unidad familiar". REIS, núm. 21:83-101, 1983
- AIDELF (Association Internationale des Démographes de Langue Française)
Les familles d'aujourd'hui. Démographie et évolution récente des comportements familiaux. Paris, CNAP, INED, 1986
- Démographie et différences. Colloque international de Montréal (7-10 juny 1988). Paris: PUF 1992
- AJUNTAMENT DE MATARÓ
Estudi de la Població. Mataró 1 de març 1991. Ajuntament de Mataró-Servei d'Estadística
- Avanç de la Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana. Document 1: Relació entre sol, habitatge i demografia. Novembre 1993
- Avanç de la Revisió del Pla General d'Ordenació Urbana. Document 4: Mataró i els seus barris. Novembre de 1993
- ALABART, A.; CABRÉ A.; DOMINGO A.; FABRÉ A.; STOLKE V.
"Els rols en el matrimoni i la cohabitació: un estudi a l'àrea de Barcelona". Papers, núm. 30:139-159, 1988
- La cohabitación en España: un estudio en Madrid y Barcelona. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas 1988
- ALBERDI, Inés
"Un nuevo modelo de familia". Papers, núm. 18: 87-113, 1982
- (dir) Informe sobre la situación de la familia en España. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales 1995
- ; ESCARIO, Pilar; HAINOVICH, Pilar
"Actitudes de las mujeres hacia el cambio familiar". REIS, núm. 27:41-60, jul.-sept 1984
- ; FLAQUER Lluís; IGLESIAS DE USSEL Julio
Parejas y matrimonios. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales 1994
- ALCOBENDAS, Pilar
Datos sobre el trabajo de la mujer en España. Madrid: Centro de Investigaciones Sociológicas 1983
- ALEXANDER, Jeffrey C.
Las teorías sociológicas desde la segunda guerra mundial. Barcelona: Gedisa 1989 (e.o. 1987)
- ALMEDA, Elisabet; FLAQUER, Lluís
"Las familias monoparentales en España: un enfoque crítico". Revista Internacional de Sociología, núm. 11:21-45, 1995

- AL-HIBRI, Azizah
 "Reproduction, Mothering and the Origins of Patriarchy" a: J.Trebilcot (ed) Mothering:Essays in Feminist Theory. Totowa:Rowman and Allan Held 1984, p.81-93
- ALÒS-MONER, Ramón i altres
 L'economia submergida en el sector tèxtil-confecció de Mataró i el seu entorn. Estudi pel Pla Estratègic de Mataró, Ajuntament de Mataró, 1993
- AMORÓS, Celia
 Hacia una crítica de la razón patriarcal. Barcelona: Anthropos 1985
- ARIÈS, Phillippe
 El niño y la vida familiar en el Antiguo Reginen. Madrid: Taurus 1987 (e.o.1960)
- ; DUBY Georges (eds)
 Historia de la vida privada. Madrid: Taurus 1989 (e.o 1985)
- ASTELARRA, Judith
 "La mujer ¿clase social?: algunos antecedentes históricos. Papers, núm. 9:267-291, 1978
- "División sexual del trabajo y estructuras familiares" a: J.F.Marsal y B.Oltra (dir), Nuestra sociedad:introducción a la sociología. Barcelona:Vicens Vives 1983
- BACHOFEN, Johann Jakob
 Du Règne de la mère au patriarchat. Lausanne: Ed.l'AIRE 1980.
- BADINTER, Elisabeth
 ¿Existe el amor maternal? Historia del amor maternal: siglos XVII al XX. Barcelona:Paidós 1981
- XY. La identidad masculina. Madrid: Alianza 1993 (e.o.1992)
- BAHR, S.
 "Effects on Power ans Division of Labor in the Family" a: Hoffman & Nye (eds) Workings Mothers. San Francisco:Joney.Bars 1974
- BALBO, Laura
 Stato di faniglia. Milano: Etas 1976
- "La doppia presenza". Inchiesta, núm. 32:3-6, 1978
- "Famiglia e stato nella società contemporanea". Stato e Mercato, núm. 10:30-32, 1984
- ; BIANCHI Marina
 Ricomposizioni: Il lavoro di servizio nella società della crisi. Milano: Angeli 1982
- ; SIEBERT ZAHR, R. (a cura di)
 Interferenza: Lo stato, la vita familiare, la vita privata. Milano: Feltrinelli 1979
- ; MAY, M.P.; MICHELI, G.A.
 Vincoli e strategie nella vita quotidiana. Milano: Angeli 1990
- BARBAGLI, Marzio
 Sotto lo stesso tetto: mutanendi della faniglia in Italia del XV al XX secolo.Bologna:Il Molino 1987
- Provando e riprovando: matrimonio, faniglia e divorzio in Italia e in altri paesi occidentale. Bologna: Il Molino 1990

- (a cura di) Istruzione, legittimazione e conflitto. Bologna:Il Mulino 1978 (e.o.1972)
- BARRÈRE-MAURISSON, Marie Agnès
 "Du travail des femmes au partage du travail". Sociologie du Travail, núm. 3, 1984
- "Structures économiques et structures familiales: émergence et construction d'une relation".
 L'Année Sociologique, núm. 37:67-91, 1987 (especial "Sociologie de la Famille")
- La division familiale du travail: la vie en double. Paris: PUF 1992
- ; MARCHAND, Olivier
 "Structures familiales et marchés du travail dans les pays développés". Économie et Statistique,
 núm. 235: 19-30, 1990
- "Sociologie familiale et statistiques". Population et Sociétés, núm. 269, 1992
- ; BATTAGLIOLA, Françoise ;...
 "Trajectoires professionnelles des femmes et vie familiale". Consommation, 23(4?), 1983
- ; DAUNE-RICHARD, A.M.; LETABLIER, M.T
 "Le travail a temps partiel plus développé au Royaume-Uni qu'en France". Économie et Statistique,
 num. 220: 47-56, 1989
- BARTHEZ, Alice
 "Vie de famille et travail". Revue Française des Affaires Sociales, núm. especial "Recherches et
 familles":71-105, 1983
- BATTAGLIOLA, Françoise
 "Employés et employées:Trajectoires professionnelles et familiales" a: Collectif, Le sexe du
 travail. Structures familiales et systeme productif, Grenoble: P.U.G. 1984
- ; et alt.
 Dire sa vie entre travail et famille. La construction sociale des trajectoires. Paris: CSU 1991
- BAWIN-LEGROS, Bernadette
 Familles, Mariage, Divorce. Liège-Bruxelles: Pierre Mardaga 1988
- BECKER, Gary S.
 Human Capital. New York: NBER 1964
- "El enfoque económico del comportamiento humano". Información Comercial Española, núm.
 enero:11-8, 1980
- Tratado sobre la familia. Madrid: Alianza Universidad 1987 (e.o.1981)
- BELSKY, Jay ;LANG, Mary ;HUSTON, Ted L.
 "Sex typing and division of labour as determinants of marital change across the transition to
 parenthood". Journal of Personality and Social Psychology, núm. 50:517-525 ,1986
- BENEDEK, Thérèse
 "Estructura emocional de la familia" a: Fromm et alt. La Familia, Barcelona:Península 1970
- BENERIA, Lourdes
 "Reproducción, producción y división sexual del trabajo". Mientras Tanto, núm. 6:47-84, 1981

- "Conceptualizing the Labour Force: the Underestimation of Women's Economic Activities" a: R.E.Pahl (ed) On Work, Basil Blackwell 1988
- "La globalización de la economía y el trabajo de las mujeres". Revista de Economía y Sociología del Trabajo, núm. 13/14:23-35, 1991
- ; SEN Gita
"Desigualdades de clase y de género y el rol de la mujer en el desarrollo económico: implicaciones teóricas y prácticas". Mientras Tanto, núm. 15, 1983 (e.o.1982)
- BENSTON, Margaret
Para una economía política de la liberación femenina", a: AV. La liberación de la mujer. Barcelona, Granica 1977 (e.o. 1969)
- BERGER, Peter; LUCKMANN, Thomas
La construcció social de la realitat. Barcelona: Herder 19 (e.o. 1966)
- ; KEELLNER, Hansfried
"Matrimoni i construcció de la realitat". Perspectiva social, núm. 9:39-60, 1977 (e.o. 1964)
- BERGER, Brigitte; BERGER, Peter L.
The War over the Family: Capturing the middle ground. London: Hutchinson 1983
- BERMAN, Phillis W. ; PEDERSEN, Frank A (eds.)
Men's transitions to parenthood longitudinal studies of early family experience
Hillsdale, N.J(et.) Erlbaum Associates 1987
- BERNARD, Jessie
The Future of Marriage. London: Souvenir Press 1973
- BERNIKOW, Louise
Among Women. New York: Harper 1980
- BERNSTEIN, Basil
Clases, Códigos y Control II: Hacia una teoría de las transmisiones culturales. Madrid:Akal 1988 (e.o. 1975)
- La estructura del discurso pedagógico: Clases, códigos y Control (volumen IV). Madrid: Morata 1993 (recull de textos originals d'anys diversos de la dècada dels vuitanta)
- BERTAUX, Daniel
Destins personnels et structures de classe. París:PUF, 1977
- "Modèles familiaux. Structures et cycles de vie". Revue Française des Affaires Sociales, núm. spécial:19-43, 1983
- BERTAUX-W, Isabelle; BORDERIAS, Cristina; PESCE, Adèle
"Trabajo e identidad femenina: una comparación internacional sobre la producción de las trayector... Sociología del trabajo, núm. 3:71-90, 1988 (monografic "El trabajo de las mujeres")
- BEST, Raphaela
We've All Got Scars: What Boys and Girls Learn in Elementary School. Bloomington:University of Indiana Press 1983
- BESTARD-CAMPS, Joan
"La familia: entre la antropología y la historia". Papers, núm.36:79-91, 1991

- BIANCHI, Marina ;CACIOPPO, M.
 "I servizi che non piacciono allo stato: il caso degli asili nido". Inchiesta, núm. 49/50, 1980
- BIMBI, Franca
 "La doppia presenza: diffusione di un modello e trasformazioni dell'identità" a: Bimbi & Pristinger, Profili sovrapposti, Milano: Angeli 1985
- "Lavoro domestico, economia informale, comunità". Inchiesta, núm. 74:20-24, 1986
- ; PRISTINGER, F.
 Profili sovrapposti. Milano: Angeli 1985
- ; CASTELLANO Grazia (A cura di)
 Madri e Padri. Transizioni dal patriarcato e cultura dei servizi. Milano: Angeli 1990
- BIRD, Caroline
 The Two Paycheck Family. New York: Rawson Wade 1979
- BLOCH, L.; GLAUDE, M.
 "Une approche du coût de l'enfant". Économie et Statistique, núm. 155:51-67, 1983
- BLOOD, R.; WOLFE D.
 Husbands and Wives: The Dynamics of Married Living. New York: Free Press 1960
- BOH, K; BAK, M; CLASON, C.; et alt (Eds)
 Changing Patterns of European Family Life. A Comparative Analysis of 14 European Countries. London: Routledge 1989
- BOLTANSKI, Luc
 Puericultura y moral de clase. Barcelona: Laia 1974 (e.o. 1969)
- BORDERIAS, Cristina
 Evolución de la División sexual del trabajo. Barcelona 18924-1980. La CTNE. Universidad de Barcelona, Tesis doctoral, 1984
- ; CARRASCO, Cristina; ALEMANY, Carmen
 Las Mujeres y el Trabajo. Rupturas conceptuales. Barcelona-Madrid: Icaria-FUEM 1994
- BOSERUP, Esther
 La mujer y el desarrollo económico. Madrid: Minerva 1993 (e.o. 1970)
- BOTT, Elisabeth
 Familia y red social. Madrid: Taurus 1990 (e.o. 1957)
- BOUDON, Raymond
 La desigualdad de oportunidades: la novilidad social en las sociedades industriales. Barcelona: Laia 1983 (e.o. 1973)
- BOURDIEU, Pierre
 "La domination masculine". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 84:2-31, 1990
- BOURDIEU, Pierre
 "Avenir de classe et causalité du probable". Revue Française de Sociologie, vol.15, núm. 173:3-42, 1974
- "A propos de la famille comme catégorie réalisée". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 100:32-36, 1993

- ; CHAMBOREDON, J.G.; PASSERON J.C
El oficio de sociólogo. Madrid: Siglo XXI 1989 (e.o. 1973)
- BOURGUIGNON, Odile
"La question de l'enfant". L'Année Sociologique, núm. 37:93-118, 1987
- "La psychologie" [de la famille] a : Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.401-412
- BOZON, Michel
"Le choix du conjoint" a : Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p. 22-33
- "Le mariage: montée et déclin d'une institution" a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.47-57
- BRADLEY, Ben S.
Concepciones de la infancia. Madrid: Alianza 1992
- BRADLEY, Harriet
Men's work, Women's work: a sociological history of the sexual division of labour in employment
Cambridge: Polity Press 1989
- BRESLAU, Daniel
"La science, le sexisme, et l'Ecole de Chicago". Actes de la recherche en sciences sociales,
núm. 85:94-95, 1990
- BRULLET, Cristina
"Roles e identidades de género: una construcción social" a: AAVV, Sociología de las mujeres
españolas. Madrid: Complutense 1996
- BURGESS, E.W.
"The Family as a unity of Interacting Personalities". Family, núm. 7:3-9, 1926
- ; LOCKE, H.J. ; THOMES, M.M.
The Family: from Institution to Companionship. New York: American Book Company, 1960 (e.o.1945)
- BUTLER, Judith
Gender Trouble: Feminism and the Subversion of Identity. London: Routledge 1990
- CABRÉ, Anna
"Volverán tórtolos y cigüeñas" a: Garrido y Gil C. (eds) Estrategias Familiares, Madrid: Alianza 1993
- CAMPO, Salustiano del
La evolución de la familia española en el siglo XX. Madrid: Alianza 1982
- "Familia", a: Tratado de sociología, Madrid: Taurus 1988 (e.o.1984)
- La 'Nueva' familia española. Madrid: Eudema 1991
- ; NAVARRO LÓPEZ, Manuel
Nuevo análisis de la población española. Barcelona: Ariel 1987
- CARABAÑA, Julio
"Sistemas de enseñanza y clases sociales" a: AAVV, Sociología de la Educación, Barcelona: Barcanova
1993
- "Educación y diversidad de clases sociales" a: AAVV, Sociología de la Educación: viejas y nuevas
cuestiones, Málaga: Clave 1994, p 274-282

- CARRASCO BENGOA, Cristina
El trabajo doméstico: un análisis económico. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social 1991
- ; et alii
El trabajo doméstico y la reproducción social. Madrid: Instituto de la Mujer 1991
- CARRASQUER, Pilar
El trabajo de la Reproducción: Diferencias y desigualdades en una actividad invisible. Bellaterra: Universidad Autònoma de Barcelona 1993. (mimeo)
- CASAL, Joaquim
L'èncipació familiar dels joves. Bellaterra:Universitat Autònoma 1993. Tesi doctoral
- ; MASJUAN, Josep María; PLANAS, Jordi
"Educación e inserción social de las mujeres y los hombres de 25 años. Estudios, valores, y expectativas". Revista de Educación, núm. 290, 1989 (monogràfic "Mujer y educación")
- CASAS, José Ignacio
La participación laboral de la mujer en España. Madrid:Instituto de la Mujer, 1987
- "Características del trabajo de la mujer: el caso español". Sociologia del Trabajo, núm.3:17-33,1988
- CASTELAIN-MEUNIER, Christine ; FAGNANI, Jeanne
"Deux ou trois enfants: les nouveaux arbitrages des femmes". Revue Française des Affaires Sociales, núm. 3:45-65, 1990
- CIGARINI, Lia
"Sopra la legge". Via Dogana núm. 5:3-4, 1992
- "Libertad femenina y norma". DUODA, núm. 8:85-90, 1995
- CIRES
La realidad social de España 1991-1992. Madrid:BBV-BBK-CajaMadrid 1993
- C.I.S. (Centro de Investigaciones Sociológicas)
Actitudes y opiniones de los españoles ante la natalidad. Madrid: CIS 1985
- La cohabitación en España. Un estudio en Madrid y Barcelona. Madrid: CIS 1988
- Relaciones interpersonales. Actitudes y valores en la España de los ochenta. Madrid: CIS 1988
- Problemas sociales actuales y opiniones de los españoles ante la natalidad, el aborto y la eutanasia. Madrid: CIS 1989
- Las mujeres españolas: lo privado y lo público. Madrid: CIS 1991
- CIXOUS, Helene; CLEMENT Catherine (eds)
The Newly Born Woman. Mineapolis:University of Minnesota Press 1986
- CLARCKE, Lynda
"Children's family circumstances: recent trends in Great Britain". European Journal of population, núm. 8:309-340, 1992
- COCKBURN, Cynthia
Brothers: Male Dominance and Technological Change. London: Pluto Press 1983

COLLECTIF

Les femmes et la question du travail. Lyon: P.U.C. 1984

COLLECTIF (BARRÈRE-M.; COMBES; BATTAGLIOLA; CHAUDRON; DAUNE-RICHARD et altri)

Le sexe du travail. Structures familiales et systeme productif. Grenoble: P.U.G. 1984

COLLECTIF (Institut de l'Enfance et de la Famille)

Travail et famille: deux temps, une vie. Paris:IDEF 1990

COLLER, Xavier

"Roles familiares y mercado de trabajo". Papers, núm. 36:93-114, 1991

COLLINS, Randall

"A Conflict Theory of Sexual Stratification". Social Problems, núm. 19:1-20, 1971

----- Conflict Sociology:Toward and Explanatory Science. New York: Academic Press 1975

----- La sociedad credencialista. Madrid: Akal 1988 (e.o. 1979)

-----; CLOSE P. (eds)

Family and Economy in Modern Society. London: MacMillan 1985

COMAS d'ARGEMIR, Dolors

"Dones, Família i Estat del Benestar" a: Segona Universitat d'Estiu de la Dona, Barcelona:ICD 1995

----- ; PUJADAS MUÑOZ, Joan Josep

"Familias migrantes: reproducción de la identidad y del sentimiento de pertenencia".

Papers, núm. 36:33-56, 1991

COMBES, Danielle; HAICAULT, Monique

"Production et reproduction: rapports sociaux de classes et de sexes" a: Collectif, Le sexe du travail, Grenoble:PUG, 1984

COMMAILLE, Jacques

"La régulation politique de la famille", a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.265-277.

----- Les Stratégies des femmes. Travail, famille et politique. Paris: La Découverte 1993

CONDE, Rosa

"Desarrollo económico y cambio familiar:El impacto del nuevo rol femenino sobre la estructura de la familia" a: R.Conde (ed) Familia y cambio social en España, Madrid:CIS 1982, p.135-165

----- "Tendencia de cambio en la estructura familiar". REIS, 21:33-60, 1983

----- (comp) Familia y cambio social en España. Madrid:C.I.S., 1982

CORR, Helen; JAMIESON, Lynn (eds)

Politics of everyday life: continuity and change in work and the family. London: Macmillan 1990

CORTADA, Esther

Escuela mixta y coeducación durante la II Republica. Madrid: Instituto de la Mujer 1988

CHAMPAGNE, Patrick; LENOIR, Reni; MERLLIÉ, Dominique; PINTO, Louis

Initiation à la pratique sociologique. Paris: Dunod 1989

- CHAUDEAU A.; FOUQUET A.
"Peut-on mesurer le travail domestique?". *Economie et Statistique*, núm. 136, 1981
- CHODOROW, Nancy
El ejercicio de la maternidad. *Psicoanálisis y Sociología de la Maternidad y la Paternidad en la crianza de los hijos*. Barcelona: Gedisa 1984 (e.o.1978)
- *Psychoanalytic Theory and Feminism*. Cambridge: Polity Press 1988
- CHAUDRON, Martine
"Sur les trajectoires sociales des hommes et des femmes: Stratégies familiales de reproduction et trajectoires individuelles" a: Collectif, *Le sexe et le travail*, Grenoble:PUG, 1984
- "Vie de famille, vie de travail", a: Singly, *La Famille*, 1991, p.133-144
- ; FERRAND, Michèle; KANDEL, Liliane; RINGART, Nadine
"Féminismes et analyses du travail des femmes" a:Collectif, *Les femmes et la question du travail*, Lyon: PUL, 1984
- DALLA COSTA Mariarosa
Las mujeres y la subversión de la comunidad. Madrid: Siglo XXI 1975 (e.o.1972)
- DALY, Mary
Gyn/Ecology: The Metaethics of Radical Feminism. Boston: Beacon 1978
- DANDURAND, René B. [Institut québécois de recherche sur la culture]
Comentari al llibre de Danielle Combes i Anne-M. Devreux: *Construire sa parenté. Reconnaissance, légitimation, dénomination des enfants*. Paris, Centre de sociologie urbaine, CNRS, 1991
Recherches Féministes núm. 1:136-138, 1993
- ; SAINT-JEAN Lise
Les mères sans alliance. Monoparentalité et désunions conjugales. Québec:Institut québécois de recherche sur la culture 1988
- DARHENDORF, Ralf
Las clases sociales y su conflicto en la sociedad industrial. Madrid: Rialp 1974 (e.o. 1959)
- DAUNE-RICHARD, Anne Marie
"Activité professionnelle, travail domestique et lignées féministes" a: Collectif, *Le sexe du travail*, Grenoble: PUG 1984
- "Trajectoires de socialisation et rapport a l'emploi: le cas de techniciennes supérieures de l'industrie. *Revue Française des Affaires Sociales*, núm. 2:85-92, 1992
- ; DEVREUX, Anne Marie
"Rapports sociaux de sexe et conceptualisation sociologique". *Recherches Féministes*, vol.5, núm. 2:7-30, 1992
- DE HAUSE, Lloyd
Historia de la infancia. Madrid: Alianza 1982
- DE MIGUEL, Amando (Director)
La Sociedad española 1993-1994. Madrid: Alianza-Universidad Complutense 1994-95
- DELAISI DE PARSEVAL, Geneviève
La part du père. Paris: du Seuil 1981

- DELGADO, Margarita
"Cambios en las pautas de reproducción" a: Garrido y Gil Calvo (comp.), Estrategias familiares, Madrid: Alianza 1993.
- DELPHY, Christine
Por un feminismo materialista. El enemigo principal y otros textos. Barcelona: La Sal 1982.
- DESPLAQUES, Guy ;DE SABOULIN, Michel
"Mariage et premier enfant: lien qui se défait". Économie et Statistique, núm. 187:31-45, 1986
- DEVREUX, Anne-Marie
"Question de temps, questions sur le temps: les pratiques culinaires des hommes et des femmes". Les Temps Modernes, núm. 438:1334-1348, 1983
- "La parentalité dans le travail. Roles de sexe et rapports sociaux" a: Collectif, Le sexe du travail, Grenoble: PUG 1984
- La double production. Les conditions de vie professionnelle des femmes enceintes. Paris: Rapport CUS/CNRS, 1988
- "Femmes enceintes dans le monde du travail". Dialogue, III, 1991
- DEX, Shirley
La división sexual del trabajo. Revoluciones conceptuales en las ciencias sociales Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1991 (e.o. 1985)
- DINNERSTEIN, Doroty
The Mermaid and the Minotaur: Sexual Arrangements and Human Malaise. New York: Harper & Row 1976.
- DONATI, Pierpaolo
La famiglia come relazione sociale. Milano: Angeli, 1992
- ; DI NICOLA, Paola
Lineamenti di Sociologia della famiglia un approccio relazionale all'indagine sociologico. Roma: Nuova Italia Scientifica, 1991 (e.o. 1989)
- DONZELOT, J.
La policía de las familias. Valencia: Pre-Textos, 1978 (e.o.1977)
- DORNBUSCH, Sanford M; STROBER, Myra H.
Feminism, Children, and the New Families. New York-London: Guilford Press, 1988
- DOUTHITT, Robin A.
"The Division of labour within the home: Have gender roles changed?". Sex Roles, v.20, núm. 11/12:693-704, 1989
- DUBY, Georges; PERROT, Michele (ed.)
Historia de las mujeres en occidente. Madrid: Taurus, 1991
- DUODA
Revista d'Estudis Feministes, nums. 1-8, 1990-1995. Publicació semestral del Centre d'Investigació Històrica de la Dona de la Universitat de Barcelona.
- DURAN, María Angeles
El trabajo de la mujer en España. Madrid: Tecnos, 1972

- "Socialización diferencial de clase y sexo", a: AAVV , Infancia y sociedad en España, Madrid: Hesperia, 1983
- La jornada interminable. Barcelona: Icaria, 1987
- "Hogares y familias: dos conceptos en busca de definición" a: Instituto de la mujer: Las Familias monoparentales, Madrid: Instituto de la Mujer, 1988
- (dr) De puertas adentro. Madrid: Instituto de la Mujer, 1988.
- "La conceptualización del trabajo en la sociedad contemporánea". Revista de Economía y Sociología del Trabajo, núm. 13/14: 8-21, 1991
- DURKHEIM, Emile
"La famille conjugale". Revue Philosophique, vol. 46, núm. 9:1-14, 1921
- De la división del trabajo social. Madrid: Akal 1982 (e.o. 1893)
- DURAN HERAS, Almodena
Los sistemas de seguridad social y las nuevas realidades sociales. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad social, 1992
- EHRENSAFT, Diane
Parenting together: Men and women sharing the care of their children. New York: Free Press, 1987
- EISENSTEIN, Zillah R.
Capitalist Patriarchy and the Case for Socialist Feminism. London: Monthly Review Press, 1979.
- ENGELS, Federico
El origen de la familia, la propiedad privada y el estado. Madrid: Fundamentos, 1970 (e.o. 1884)
- ENQUESTA METROPOLITANA DE LA REGIO DE BARCELONA 1990
Condicions de vida i hàbits de la població. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans, 1992
- EPSTEIN, Cynthia Fuchs
Deceptive Distinctions: Sex, gender and the Social Order. New Haven: Yale University Press, 1988
- ESPINA, Alvaro
La discriminación de la mujer en el mercado de trabajo. Madrid: Ministerio de Trabajo y S.S.1990
- FAGNANI, Jeanne
"Travail et fécondité en France et en Allemagne de l'ouest: les françaises font-elles des prouesses?" Revue Française des Affaires Sociales, núm. 2:129-147, 1992
- FALCON, Lidia
La razón feminista 1: La mujer como clase social y económica. El modo de producción doméstico. 2: la reproducción humana. Barcelona: Fontanella, 1981-1982.
- Mujer y poder político (Fundamentos de la crisis de objetivos e ideología del Movimiento Feminista) Madrid: Vindicación Feminista, 1992
- FÉLIX, Martine
"Un tour d'Europe sur l'accueil des jeunes enfants de 1985 à 1990". Revue Française des Affaires Sociales, núm. 3:31-41, 1991

- FERNANDEZ MENDEZ DE ANDÉS, Fernando
La participación laboral de la mujer. Un análisis microeconómico. Madrid: Ministerio de Trabajo y Seguridad Social, 1985
- FERNANDEZ CORDON, Juan Antonio
"Familia y regulación demográfica" a: Garrido y Gil Calvo (eds), Estrategias Familiares, Madrid:Alianza, 1993
- FERRÉE, Myra Marx
"Beyond separate spheres: Feminism and Family Research". Journal of Marriage and the Family, núm. 52:866-884,
- FINCH, Janet
Family obligations and social change. Cambridge: Polity Press 1989
- ; GROVES,D. (eds)
A labour of love: women, work and caring. London: Routledge 1983
- FIRESTONE, Shulamith
La dialéctica del sexo. Barcelona: Kairós 1986 (e.o.1971)
- FLANDRIN J.L.
Famille, parenté, maison, sexualité dans l'ancienne société. Paris: Hachette, 1976
- FLAQUER, Lluís
"Privatización o desprivatización: contribuciones recientes a la sociología de la familia"
Papers. Revista de sociología, núm. 27:157-172, 1986
- "La familia española, cambio y perspectiva" a:Giner, Sociedad y política, Madrid:Espasa Calpe,1990.
- "¿Hogares sin familia o familias sin hogar? Un análisis sociológico de las familias de hecho en España", Papers, núm. 36: 57-78, 1991
- "La Socialización en la familia: Teorías, modelos e interacciones" a: AAVV, Sociología de la Educación, Barcelona: Barcanova, 1993, p.45-69
- "Homogamia, individualismo y familia: modelos de análisis para la formación de la pareja". Revista Internacional de Sociología, núm. 5:69-85, 1993
- "Las familias monoparentales en España y en Europa: dinámica interna". Actas del Simposium sobre la figura del padre en las familias de las sociedades desarrolladas. Las Palmas de Gran Canaria,1994
- "Formas familiares" a: Iglesias de Ussel, "Familia" V Informe Sociológico sobre la situación social en España: Sociedad para todos en el año 2000. Madrid: Fundación Foessa, 1994, p 447-464
- ; SERRATOSA, Joan
Permanencia y cambio en la familia española. Madrid: C.I.S. 1991
- ; SOLSONA, Montserrat
"La situació de la família a Barcelona". Barcelona Societat, núm. 3:12-37, 1995
- FLAX, Jane
Thinking Fragments:Psychoanalysis, Feminism and Postmodernism in the Contemporary West. Berkeley:University of California Press, 1990

- FRAISSE, Gèneviève
Musa de la razón. la democracia excluyente y la diferencia de los sexos. Madrid: Cátedra 1991
- FRASER, Nancy
"¿ Qué tiene de crítica la teoría crítica ?" a: S. Benhabib y D. Cornellà, Teoría feminista y Teoría crítica, Valencia:Alfons el Magnànim, 1990
- "Repensar el ámbito público:una contribución a la crítica de la democracia realmente existente".
Debate Feminista, núm. 7, 1993.
- FRIEDAN, Betty
La mística de la feminidad. Barcelona:Sagitario 1965 (e.o. 1963)
----- The Second Stage. New York: Summit 1981
- FROMM, Erich; HORKHEIMER, Max; PARSONS, Talcott et al.
La Familia. Barcelona: Península, 1970
- FURSTENBERG Frank F.; CHERLIN, Andrew J.
Divided Families: What Happens to Children When Parents part. Cambridge:Harvard Univ.Press, 1991
- GALLAND, Olivier
"L'entrée dans la vie familiale" a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, 34-46
- GARDINER Jean
"El papel del trabajo doméstico" a: Gardiner et alt., El ama de casa bajo el capitalismo.
Barcelona:Anagrama 1975
- GARDINER Jean; HARRISON John; SECCOMBE Wally
El ama de casa bajo el capitalismo. Barcelona: Anagrama, 1975
- GARFINKEL, Harold
Studies in Ethnomethodology. Englewood Cliffs: Prentice Hall 1967
- GARRET, Stéphanie
"Gender and roles in the family" a: Garret,S., Gender, London, Tavistock, 1987
- GARRIDO, Luís J.
Las dos biografías de la mujer en España. Madrid: Instituto de la Mujer, 1992
- ; GIL CALVO, Enrique (Eds)
Estrategias familiares. Madrid: Alianza 1993
- GELIS, Jacques
"L'individualizzazione del bambino" a: Ariès & Duby, Historia de la vida privada, Madrid:Taurus 1989
(e.o. 1985).
- GIAMI A.
"L'evolution de l'investissement de l'homme" a: La problématique de l'enfant supplémentaire, avoir
ou non un troisième enfant. Paris: Ministère du Travail-GERAL, 1981
- GILBERT, Sandra; GUBAR Susan
The Madwoman in the Attic: The Woman writer and the Nineteenth-Century Literary Imagination. New
Haven: Yale university Press, 1979
- GIL CALVO, Enrique
"La tendencia futura del paro y la fecundidad". REIS, núm. 27:61-77, 1984

- La mujer cuarteada. Utero, deseo y safo. Barcelona: Anagrama, 1991.
- GILLIGAN, Carol
In a Different Voice: Psychological Theory and Women's Development. Cambridge: Harvard University Press 1982
- GIMENEZ, Martha E.
"Structuralist Marxism on 'The Women Question'". Science and Society, núm. 42:301-323, 1978
- GINSBURG, Faye D.
"La représentation de la fonction nuptiale dans les mouvements féminisés américains". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 84:49-56, 1990
- GITTINS, Diana
The Family in Question. London: Longman, 1979
- GLAUDE, Michel; MOUTARDIER, Mireille
"Une évaluation du coût direct de l'enfant de 1979 à 1989". Économie et Statistique, núm.248:33-49, 1991
- ; SINGLY, François de
"L'organisation domestique: pouvoir et négociation". Économie et Statistique, núm.187:3-30, 1986
- GOLTHORPE, J.H
"Women and Class Analysis. In defence of the conventional view". Sociology, núm. 17:456-488, 1983
- GONZALEZ, Fernando
"La invenció de la infància: una croada contra els nens" a: J.Mª Rotger (coord.), Sociologia de l'educació, Barcelona-Vic: Eumo, 1980
- GOFFMAN, Erving
La presentación de la persona en la vida cotidiana. Buenos Aires: Anorrortu 1971 (e.o.1969)
- Ritual de la interacción. Buenos Aires: Tiempo Contemporáneo, 1971 (e.o. 1967)
- "The Arrangement between the sexes". Theory and Society, núm. 40:301-331, 1977
- Gender Advertisements. Londres: MacMillan 1979
- GOODE, William T.
The family. Englewood Cliffs:Prentice Hall 1964
- GRAWITZ, Madelaine
Lexique des sciences sociales. Paris: Dalloz, 1991(5) (1981)
- GRONAU, R.
"The Intrafamily Allocation of Time: The Value of the Housewife's Time". The American Economic Review, vol.63, 1973
- "Leisure, Home Production and Work. The Theory of Allocation of Time Revisited". Journal of Political Economy, vol 85, 1977
- "Home Production. A Forgotten Industry". Review of Economics and Statistics, vol 62, 1980

- HAICAULT, Monique
 "La gestion ordinaire de la vie en deux". Sociologie du Travail, núm. 3:268-277, 1984 (spécial "Travail des femmes et famille")
- HANTRAIS, Linda
 "Les macro-régulations de la famille: une approche comparative" [Regne Unit & France]
 a: Du social et du politique dans l'avenir de la famille, Paris, La documentation française, 1992
- HARRIS, C.C
 Familia y sociedad industrial. Barcelona: Peninsula, 1986 (e.o.1983)
- HARTMAN, Heidi
 "The Unhappy Marriage of marxism and Feminsm: Towards a More Progressive Union" a Sargent, Women and Revolution, Boston:South End Press, 1981
- "Capitalism, Patriarchy and Job Segregation by Sex" a: Einsenstein (ed) capitalist Patriarchy and the Case for Socialist feminism. London:Monthly Review Press, 1979,p 206-247.
- "The Family as the locus of class, gender and political struggle:the exemple of housework". Signs, núm. 6, 1981
- HARTSOCK, Nancy
 Money, Sex and Power:Towards a Feninist Historical Materialism. New York: Longnan 1983
- HEER, D.
 "Dominance and the working wife". Social Forces, núm. 36 (4), 1963
- HERPIN, Nicolas; VERGER, Daniel
 "L'économie" [de la famille], a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.364-375
- HITE, Shere
 The Hite Report: A Nationwide Study of Fenale Sexuality. New York:Dell 1976
- HORKHEIMER, Max
 "La familia y el autoritarismo", a: E.Fromm et alt, La Familia, Barcelona: Península, 1986 (e.o.
- HOWELL, L.
 "Employed Mothers and Theirs Families". Pediatrics, núm. 52, 1973
- HUET, Maryse
 "La progression de l'activité des femmes est-elle irréversible?". Économie et Statistique, núm. 145:3-17, 1982
- HUMPHRIES J.; RUBERY J.
 "The Reconstitution of the supply side of the Labour Market: The Relative Autonomy of Social Reproduction". Cambridge Journal of Economics, vol.8, 1984
- HURSTEL, F.
 "Les changements dans la relation père-nourrisson en France: qui sont les pères qui "paternent?"
 Neuropsychologie de l'Enfance, 1985, vol. 33, núm. 2/3:85-88
- HURTIG, Marie-Claude; KAIL, Michèle; ROUCHE, Helène (dir)
 Sexe et genre. De la hiérarchie entre les sexes. Paris: C.N.R.S. ,1991
- IGLESIAS de USSEL, Julio
 "Infancia y familia en España", a: AAVV, Infancia y sociedad en España, Jaén:Hesperia, 1983

- "La situación de la familia en España y los nuevos modelos familiares" a: Las familias monoparentales, Madrid: Instituto de la Mujer, 1988
- (ed) Las familias monoparentales. Madrid: Instituto de la Mujer, 1988
- ; FLAQUER, Lluís
"Familia y análisis sociológico: el caso de España". REIS, núm. 61:57-75, 1993
- I.N.E. (Instituto Nacional de Estadística)
Encuesta de fecundidad 1977 metodología y resultados + Encuesta de fecundidad 1985. Madrid: INE, 1977 + Madrid: INE, 1986
- I.N.N.E.R.-INSTITUTO DE LA MUJER
Los hombres españoles. Madrid: Instituto de la Mujer, 1988.
- INSTITUTO DE LA MUJER
Seminario Mujer y Demografía. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1989
- Expectativas femeninas sobre redes de cuidados de hijos. Madrid: Me Asuntos Sociales, 1990
- Indicadores sociales sobre la situación de la mujer: 1988. Madrid: Me Asuntos Sociales, 1990
- La Mujer en Cifras 1992. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1992
- La Mujer en Cifras. Una década 1982-1992. Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1994
- IRIGARAY, Luce
El cuerpo a cuerpo con la madre. Barcelona: LaSal, 1985 (ed. orig.1981)
- Yo, tú, nosotras. Madrid: Cátedra, 1992
- "La diferencia sexual como fundamento de la democracia". DUODA, núm. 8:121-134, 1995
- IZQUIERDO, María Jesús
las, los, les (lis, lus): el sistema sexo/género y la mujer como sujeto de transformación social. Barcelona: laSal edicions de les dones, 1983
- "Aproximació sociològica a la desigualtat sexual". Perspectiva Social, núm. 26:111-118, 1988
- "Estado, familia e individuo: Comentarios a propósito de una encuesta". Papers, núm. 26:11-32, 1991
- La interdependència de les activitats domèstiques i el treball remunerat. Estudi comparatiu Dones/Homes. Barcelona: Parlament de Catalunya, 1993
- "Sistema Sexo/Género y valores: una perspectiva materialista" a: AV, Género y Valores. Instituto Vasco de la Mujer, 1995.
- ; DEL RIO, Olga; RODRIGUEZ, Agustín
La desigualdad de las mujeres en el uso del tiempo. Madrid: Instituto de la Mujer 1988
- JAGGAR, Alison; BORDO Susan (eds)
Gender/Body/Knowledge: Feminist Reconstructions of Being and Knowing. New Brunswick: Rutgers University Press, 1989

- JAMIESON, Lynn
 "Theories of family development and the experience of being brought up". *Sociologie* 21(4):591-607, 1987
- JANEWAY, Elisabeth
 Powers of the Weak. Nova York: Morrow Quill 1981
- JENSEN, Jytte Juul
 "Els homes en els serveis d'atenció a la infància, un paper discutit". *IN-FÀN-CIA*, núm. 76, 1994
- KASPER, Anne
 "Consciousness Re-Evaluated: Interpretive Theory and Feminist Scholarship". *Sociological Inquiry*, núm. 56:30-49, 1986
- KAUFMANN, Jean-Claude
 "Les habitudes domestiques", a: *Singly, La Famille:l'état des savoirs*, 1991, p.124-132
- La trame conjugale. Analyse du couple par son linge. Paris: Nathan, 1992
- KAUFFMAN Debre; RICHARDSON Barbara
 Achievement and Women : Challenging the Assumptions. New York: Free Press 1982
- KELLER, Evelyn Fox
 Reflexiones sobre género y ciencia. Valencia: Alfons el Magnànim 1991 (e.o. 1985)
- KELLERHALS, Jean
 "Les types d'interactions dans la famille". *L'Année Sociologique*, núm. 37:153-179, 1987
- ; TROUTOT, P.-Y.; LAZEGA E.
 Microsociologie de la famille. Paris: P.U.F. 1984
- ; ROUSSEL Louis
 "Les sociologues face aux mutations de la famille. Quelques tendances des recherches"
L'Année Sociologique, núm. 37:15-43, 1987, (spécial "Sociologie de la Famille")
- ; PERRIN, J.F.; STEINAUER-CRESSON, G; et alt.
 Mariages au quotidien: Inégalités sociales, tensions culturelles et organisation familiale.
 Lausanne: Favre, 1982
- ; MONTANDON, C.
 "Les styles éducatifs" a: *Singly, La Famille:l'état des savoirs*, Paris:La découverte, 1991,
 p.194-200
- KERGOAT, Danièle
 "Ouvrières=Ouvriers?". *Critique de l'économie politique*, oct-des.1978
- Les femmes et le travail à temps partiel. Paris: M² du travail, de l'emploi et de la formation
 professionnelle, 1984
- KESSLER Suzanne; MCKENNA Wendy
 Gender. An Ethnomethodological Approach. Chicago-London: The University of Chicago Press, 1978
- KITTAY, Eva Feder
 "Womb Envy: An Explanatory Concept" a: Trebilcot (ed) *Mothering:Essays in Feminist Theory*. Totowa:
 Rowman and Allanheld 1984, p.94-128.

- LAGRAVE, Rose-M^a
 "Recherches féministes ou recherches sur les femmes?". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 83:27-39, 1990
- LAMB, M.E & alt
 "Mother and father infant interaction involving play and holding in traditional and no traditional... Developmental Psychology, vol.18, núm. 2: 215-221
- LANGER Marie
 Maternidad y sexo. Barcelona: Paidós, 1983 (1ª reimpresión)
- LANGEVIN, Annette
 "Planification des naissances: de l'idée de nombre à l'idée de moment". Dialogue, núm. 72:11-24, 1981
- LASLETT P. ; WALL R. (eds)
 Household and Family in Part Time. Cambridge: Cambridge University Press, 1972
- LATTÈS, Gérard
 "Le coût de l'enfant", a : Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.320-326
- LAWS Judith; SCHWARTZ Pepper
 Sexual Scripts: The Social Construction of Female Sexuality. Hinsdale: Dryden 1977
- LE BOURDAIS, Céline; DESROSIERS, Hélène
 "Women and Employment: An analysis of the discontinuity of feminine trajectories". Recherches Féministes, volum 3, núm. 1: 119-134, 1990
- LE CAMUS, J.; BEAUMATIN, A.; GALOU, N.; RABBE, M.P.
 "Modalités et facteurs de la transformation des rôles parentaux". Bulletin de Psychologie, Tome XL, núm. 379, 1987
- LEBOVICI, Serge
 "Parentalité: le point de vue d'un psychanalyste". Les cahiers de Bobigny, núm. 31:41-47, 1985
 ----- "Désir d'enfants et parentalité". Revue de pédiatrie, XXI, núm.6, 1985
- LECOURT, E.
 "L'enfant supplémentaire et la catégorie de l'impensable" a: La problématique de l'enfant supplémentaire, avoir ou non un troisième enfant. Paris, Ministère du Travail-GERAL, 1981
- LEE-GOSSELIN, Hélène; BAUDOUX, Claudine
 "Femmes au travail. Présentation". Recherches Féministes, vol.5, núm. 2:1-6, 1992
- LEFAUCHEUR, Nadine
 "Maternité, famille, état". Cahiers de la puériculture, núm. 119:17-25, 1993
- LEMEL, Yannick
 "Emploi du temps et activités ménagères". L'Année Sociologique, núm. 34:29-42, 1984
 ----- Stratification et mobilité sociale. Paris: Armand Colin, 1991
- LENGERMANN, Patricia Madoo; NIEBRUGGE-BRANTLEY, Fill
 "Teoría feminista contemporánea, a: Ritzer, Teoría sociológica contemporánea, Madrid, McGraw/Interamericana de España S.A., 1993

- LÉNOIR, Réni
 (1) "L'effondrement des bases sociales du familiarisme"; (2) "Transformations du familiarisme et....
 Actes de la Recherche en Sciences Sociales, (1) núm. 57/58:69-88, 1985; (2) núm. 59:3-47, 1985
- "L'état et la construction de la famille". Actes de la recherche en sciences sociales núm. 91/92:
 20-37, 1992
- LERIDON, H.
 "Quelle est la proportion de couples stériles?. Population et Sociétés, num 163, 1982
- LERNER, Gerda
 La creación del patriarcado. Barcelona: Crítica 1990 (e.o. 1986)
- LEVER, Janet
 "Sex Difference in the Complexity of Children's Play and Games". American Sociological Review,
 núm. 43:471-483, 1978
- LINDSEY, Linda L.
 Gender roles. A sociological perspective. New Jersey: Prentice Hall, 1990
- LIPMAN-BLUMEN, Jean
 Gendre Roles and Power. Englewood Cliff: Prentice Hall 1984
- LUDWIG, Béatrice
 "La séparation au quotidien entre les mères et les enfants. Ses représentations en Allemagne de..."
 Revue Française des Affaires Sociales, núm. 3:113-130, 1991
- LUNA, Lola G. (comp)
 Mujeres y sociedad. Nuevos enfoques teóricos y metodológicos. Barcelona, UB-Seminario
 interdisciplinar
- MACCOBY, Eleonore
 "Gender and Relationships: A Developmental Account". American Psychologist nº45: 513-520, 1990
- "Le sexe, catégorie sociale". Actes de la Recherche en Sciences Sociales, núm. 83:16-26, 1990
- MACKINNON, Catharine
 Sexual Harassment of Working Women: A Case of Sex Discrimination. New Haven: Yale Univ. Press 1979
- "Feminism, Marxism, Method, and the State: An Agenda for Theory". Signs, núm. 7:515-544, 1982
- Towards a feminist Theory of the State. Cambridge: Harvard University Press 1989
- Only Words. Cambridge: Harvard University Press 1993
- MARIS, Bernard
 "Famille, fécondité et choix économiques, une critique des modèles micro-économiques de fécondité".
 Consommation, núm. 3/4, 1979
- MARTÍNEZ QUINTANA, María Violante
 Mujer, Trabajo y maternidad. Problemas y alternativas de las madres que trabajan. Madrid: Instituto
 de la Mujer, 1992
- MARUANI, Margaret
 Mais qui a peur du travail des femmes?. Paris: Syros, 1985

- "La construcción social de las diferencias de sexo en el mercado de trabajo". Revista de Economía y Sociología, núm. 13/14:129-137, 1991
- ; NICOLE chantal
Au laveur des danes. Métiers masculins, emplois féminins. París: Syros, 1989
- MASTERS William; JOHNSON Virginia
Human Sexual Response. Boston: Little Brown 1966
- MEILLASOUX, Claude
Mujeres, graneros y capitales: economía doméstica y capitalismo. Madrid-México: Siglo XXI, 1979 (e.o.1975)
- MENACHEM, Georges
"Les mutations de la famille et les modes de reproduction de la force de travail". L'Homme et la Société, núm. 53/54: 63-101, 1979
- "Trois modes d'organisation domestique selon deux normes familiales font six types de famille"
Population, núm. 6:1005-1034, 1988
- MERLLIÉ, Dominique
"La construcción estadística", a: Champagne et al, Iniciación a la práctica sociológica, Madrid:Siglo XX, 1993 (e.o.1989)
- MICHEL, Andrée
"Rôles masculins et féminins dans la famille: examen de la théorie classique". Information des Sciences Sociales, núm. 10: 113-135, 1971
- Sociología de la familia y el matrimonio. Madrid: Peninsula, 1974
- Les femmes dans la société marchande. Paris: P.U.F, 1978
- MIGUELEZ, Faustino
Memoria de acceso a Cátedra. Capítulo II. "Qué es el trabajo". UAB-Departament de Sociologia
- MILLER, Jean Baker
Toward a New Psychology of Women. Boston: Beacon Press, 1976
- MILLET, Kate
Política sexual. Madrid: Cátedra 1995 (e.o.1969)
- MIRANDA, Mª Jesús
Crónica del desconcierto: Actitudes básicas y demandas políticas de las españolas. M a d r i d : Instituto de la Mujer, 1987.
- MITCHELL, Juliet
Psychoanalysis and Feminism. New York: Vintage 1975
- MOEN, Elisabeth
"What Does 'Control Over Our Bodie's' Really Mean ?. International Journal of Women Studies, núm. 2:129-143, 1979
- HOLYNEUX, Maxine
"Beyond the Domestic Labour Debate". New Left Review, núm. 116:3-27, 1979
- MONNIER, A.

La naissance d'un enfant, incidences sur les conditions de vie des familles
INED, cahier n. 81. París: PUF, 1977

MOORE, Henrietta L.

Antropología y feminismo. Madrid: Cátedra, 1991

MOREL, Mª France

"L'entrée dans la parentalité. Approche historique", a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991,
p. 115-123

MORENO SARDA, Amparo

"La subjetividad oculta de la objetividad o la esquizofrenia académica". DUODA 4:15-29, 1993

MORSA, J.; JULEMONT, G.; GUILLEMOT, P.

Rapport sur les facteurs socio-économiques de la fécondité et les motivations à la parenté.
Strasbourg: Conseil de l'Europe, 1977

MOSS, Peter

Cuidado de los hijos e igualdad de oportunidades. Red europea de formas de atención a la infancia.
Madrid: Ministerio de Asuntos Sociales, 1990

----- ; PHILLIPS, Angela

Ser infant a Europa avui. Barcelona: Rosa Sensat 1990

HOUFFE, Chantal

"Feminismo, ciudadanía y política democrática radical". Debate Feminista, núm. 7:3-22, 1993

MURARO, Luisa

"Hacer política, escribir historia. Notas de trabajo". DUODA, núm. 2:87-97, 1991

----- "Sobre la autoridad femenina" a F.Birulés (ed) Filosofía y Género:Identidades femeninas.
Pamplona:Pamile, 1992, p.51-63

----- "Autoridad sin monumentos". DUODA, núm. 7:86-100, 1994

----- El orden simbólico de la madre. Madrid: horas y HORAS, 1994 (e.o. 1991)

----- "El amor como práctica política". El Viejo Topo, núm. 74:13-14, 1994

MYRDAL A.; KLEIN V.

Women's Two Roles. London: Routledge 1956

NASH, Mary

(ed) Més enllà del silenci: les dones a la historia de Catalunya. Barcelona: Gen.de Catalunya,1988

"Les dones i la família a la Catalunya contemporània", a:ICD, Universitat d'Estiu de la Dona, 1995

----- "Identitat cultural de gènere, discurs de la domesticitat i definició del treball de les dones a
l'Espanya del segle XIX". Documents d'Anàlisi Geogràfica, núm. 26:135-146, 1995

-----; TAVERA, Susana

Experiencias desiguales:conflictos sociales y respuestas colectivas.Siglo XIX. Madrid: Síntesis 1994

NICOLE-DRANCOURT, Chantal

"Stratégies professionnelles et organisation des familles". Revue Française de Sociologie,
XXX:57-80, 1989

- "Mode de socialisation et rapport à l'activité". Revue Française des Affaires Sociales, núm.2:71-83, 1992.
- NICHOLSON, Linda (ed)
Feminism/Postmodernism. Londres: Routledge, 1990
- NYE F.I.; HOFFMAN L.W.
The employed women in America. Chicago: Rand-McNally, 1963
- OAKLEY, Ann
The Sociology of Housework. Oxford: Martin Robertson, 1974
- Profession: Housewife. Harmondsworth: Middlesex-Penguin Books, 1976
- From Here to Maternity: Becoming a Mother. Harmondsworth: Penguin, 1981
- La mujer discriminada: Biología y sociedad. Barcelona: Debate, 1977
- OCDE
Conduire le changement structurel. Le rôle des femmes. Paris: OCDE, 1991
- OFFE, Claus
Disorganized Capitalism. Cambridge: Polity Press, 1985
- "Le travail comme catégorie de la sociologie". Les Temps Modernes, núm.466
- PAHL, Ralph E
Divisions of Labour. Oxford: Blackwell, 1984
- "Strategie del lavoro domestico ed economia informale". Inchiesta, núm. 59/60:38-43, 1983
- PHAL J.M.; PAHL R.E.
"Managers and their Wives" a: Worsley (ed) Modern Sociology, Harmondsworth:Penguin, 1972. p176-183
- PALACIOS, Jesús
"Contextos de crianza y educación de los niños españoles menores de seis años". Infancia y Aprendizaje, núm. 46: 83-116, 1989
- PARSONS Talcott
El Sistema Social. Madrid: Alianza 1984 (e.o. 1951)
- "La estructura social de la familia" a: Fromm et al., La Familia, 1970, pp.31-65
- ;BALES Robert F. (eds)
Family, Socialization and Interaction Process. New York: Free Press/ London, Collier-MacMillan, 1955
- PATEMAN, Carole
El contrato sexual. Barcelona: Anthropos, 1995 (e.o. 1988)
- PARTIT COMUNISTA ITALIA (Sección Femenina)
Avantprojecte per una Llei dels Temps. Roma, desembre 1989.
- PEINADO, A.
La discriminación de la mujer en el mercado de trabajo. Madrid: Ministerio de Trabajo y S. S. 1988

- PENEFF, Jean
 "La fabrication statistique ou le métier du père". Sociologie du Travail, núm. 2:195-211, 1984
- PEREZ BOTIJA, M.
 El trabajo femenino en España. Madrid: Comercial Española de Ediciones, 1961
- PESCE, Adele
 "Los conflictos de sexo en el trabajo: reflexiones a partir de una investigación empírica en Italia". Sociología del Trabajo, núm. 3:35-61, 1988
- PITROU, Agnès
 "Vie familiale et vie professionnelle. Relations et interactions". Recherches et action sociale. Ministère de la Santé et de la Famille, DAS, 1978-
- "L'interaction entre la sphère du travail et la sphère de la vie familiale". Sociologie et sociétés, vol. XIX, núm. 2:104, 1987
- "Solidarité publique, solidarité privée", a: Singly, La Famille: l'état des savoirs, 1991, p. 294-300
- Les solidarités familiales. Vivre sans famille?. Toulouse: Privat, 1992 (e. ampliada a la de 1978)
- ; BATTAGLIOLA, F; BUISSON, M.; ROUSSIER, N.; RUFFIER, J; TOUSSAINT, I.
 "La continuité de l'activité professionnelle: trajectoires d'employées du secteur tertiaire". Sociologie du Travail, núm. 3:290-307, 1984
- PLANAS, J.; CASAL J.; BRULLET C.; MASJOAN, J.M.
 La inserción social y profesional de las mujeres y los hombres de 31 años. Bellaterra: ICE-UAB, 1995 (e.o. interna, 1991)
- RAMOS, Ramón
 Cronos dividido. Usos del tiempo y desigualdad entre hombres y mujeres. Madrid: Instituto de la Mujer, 1990
- RAPOPORT, Rhona
 "Sex-Role Stereotyping in studies of marriages and the family" a: Chetwynd & Harnett, The Sex Role System: Psychological and Sociological Perspectives, London: Routledge and Kegan Paul, 1982 (e.o. 1978)
- ; RAPOPORT, Robert
 "The Dual Career Family". Human Relations, núm. 22:3-30, 1969
- ; RAPOPORT, Robert; STRELITZ, Z.
 Fathers, mothers and society. New York: Basic Books, 1977
- RICH, Adrienne
 Nacida de mujer: la crisis de la maternidad como institución y como experiencia. Barcelona: Noguer 1978 (e.o. 1976)
- Sobre mentiras, secretos y silencios. Barcelona: Icaria, 1983
- RITZER, George
 Teoría Sociológica Clásica. Aravaca (Madrid): McGraw Hill-Interamericana de España, 1993
- Teoría Sociológica Contemporánea. Aravaca (Madrid): McGraw Hill-Interamericana de España, 1993

- RIVERA GARRETAS, Milagros
 "Feminismo de la diferencia: partir de sí". *El Viejo Topo*, núm. 73:31-35, 1994
- Nonbrar el mundo en femenino. Pensamientos de las mujeres y teoría feminista. Barcelona: Icaria 1994
- RODMAN,
 "Marital Power in France, Greece, Yugoslavia and the United States: A Cross-National Discussion"
Journal of the Marriage and the Family, núm. 29 (2):320-324, 1967
- RODRIGUEZ IBAÑEZ, José E.
 La perspectiva sociológica. Historia, teoría y método. Madrid: Taurus, 1992
- ROJAS MARCOS, Luís
 La pareja rota: Familia, crisis y superación. Madrid: Espasa Calpe, 1994
- ROSFELTER, Pascale
 Bébé Blues. La naissance d'une mère. Paris: Calmann-Lévy, 1992
- ROSSI, Alice
 "A Biosocial Perspective on Parenting". *Daedalus*, núm. 106:9-31, 1977
- "Gender and parenthood". *American Sociological Review*, núm. 49:1-19, 1984
- ROUSSEL, Louis
 "Démographie et sociologie: Deux disciplines solidaires". *European Journal of Population*
 núm. 1:61-80, 1985
- "Evolution récente de la structure des ménages dans quelques pays industriels". *Population*,
 núm. 6: 913-934, 1986
- "Données démographiques et structures familiales". *L'Année Sociologique*, núm. 37:45-65, 1987
- "Deux décennies de mutations démographiques (1965-1985) dans les pays industrialisés". *Population*,
 núm. 3:429-448, 1987
- "Quel avenir pour la famille?". *La Recherche*, núm. 214: , 1989
- La famille incertaine. Paris: Odile Jacob, 1989
- "Les "futuribles" de la famille". *Futuribles*, núm. 153: , 1991
- "Les types de famille" a: *Singly, La Famille: l'état des savoirs*, 1991, p.83-96
- ROWBOTHAM, Sheila
 "To be or not to be: the dilemmas of mothering". *Feminist Review*, núm. 31, 1989
- RUBIO, Fanny
 "El trabajo doméstico y sus vinculaciones con las relaciones de reproducción. Diez años de un debate" a: R. Conde (comp) familia y cambio Social, Madrid: CIS, 1982
- RUDDICK, S.
 "Maternal thinking". *Feminist Studies*, núm. 6:342-67, 1980
- RUSSEL, G.
 The Changing Role of Fathers. Milton Keynes: Open University Press ,83

- SAFILIOS ROTHSCHILD C.
 "The Study of Family Power Structure: a Review 1960-1969. Journal of Marriage and the Family, núm. 32:539-552, 1970
- "Family and Stratification:Some Macro-Sociological Observations and Hypothesis". Journal of Marriage and the Family, núm. 37:855-860, 1975
- "A Macro and Micro Examination of Family Power and Love: An Exchange Model". Journal of Marriage and the Family, núm. 38:353-362, 1976
- Love, Sex and Sex Roles. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1977
- SALLÉ, María Angeles
 "Mujer y trabajo doméstico:una polémica inacabada". Argumentos, núm. 43:46-51, 1981
- ; CASAS, José Ignacio
 Efectos de la crisis económica en el trabajo de las mujeres. Madrid: Instituto de la Mujer 1987
- SALTZMAN, Janet
 Equidad y género. Valencia: Cátedra-Univ. Valencia-I.Mujer,
- SANCHEZ, Cristina
 La definició dels grups socials a la Regió Metropolitana de Barcelona: un problema teòric i metodològic. Tesis doctoral, UAB-Departament de Sociologia, 1994
- SARACENO, Chiara
 "Changing the Gender Structure of Family Organisation". Quaderni del Dipartimento di Politica Sociale, núm. 2, 1984
- "Uomini e donne nella vita quotidiana. Ovvero:Per una analisi delle strutture di sesso della vita quotidiana" a: Binbi & Capecchi, Strutture e Strategie della vita quotidiana, Milano:Angeli, 1986
- (ed) Età e corso della vita. Bologna: il Mulino, 1986 (b)
- "Strategie familiari e modelli di lavoro". Inchiesta, núm. 74:12-19, 1986 (c)
- Sociologia della famiglia. Bologna: il Mulino, 1988
- SARRIBLE, Graciela
 "Feminidad y actividad femenina". R.E.I.S., núm. 52: 85/99, 1990
- SAU, Victoria
 Ser mujer, el fin de una imagen tradicional. Barcelona: Icaria, 1986
- "La maternidad: una impostura $n=f(P)$ ". Duoda, num 6:97-113, 1994
- El vacío de la maternidad. Barcelona: Icaria-Antrazyt, 1995
- SAYERS, Janet
 Biological Politics:Feminist and Anti-Feminist Perspectives. New York:Tavistock 1986
- SCANZONI, J.
 Sex Roles, Women's Work and Marital Conflict. Lexington: Heath, 1978
- Shaping Tomorrow's Family. Beverly Hills: Sage, 1983

- SECCOMBE, Wally
 "El trabajo doméstico en el modo de producción capitalista" a: Gardiner et al., El ama de casa bajo el capitalismo, Barcelona: Anagrama, 1975 (e.o.1974)
- SEGALEN, Martine
 Sociologie de la famille. Paris: Armand Colin, 1981
- SENNETT R.
 El declive del hombre público. Barcelona: Península 1978 (e.o.1974)
- SGRITTA, Giovanni
 "Towards a new paradigm: family in the welfare state crisis" a: Boh & alt, Changing Patterns of European Family Life: a Comparative Analysis of 14 European Countries. London: Routledge, 1989, p.71-92
- "Recherches et familles dans la crise de l'État-providence, le case italien". Revue Française des Affaires Sociales, núm. spécial "Recherches et familles": 167-172, 1983
- "La struttura delle relazioni interfamiliari" a: ISTAT,Atti del Convegno "La famiglia in Italia"; Annali di Statistiche, serie IX, vol.6:167-200, 1986
- Itinéraires in Family Analysis. A Decade Review. Actes du Colloque de Constance, Juillet, 1986
- "Théories de la famille,savoirs,politiques et changement social".Annales de Vaucresson,núm. 27,1987
- La condizione dell'infanzia. Teorie, politiche, rappresentazioni sociali. Milano: Angeli, 1988
- (a cura di) Percorsi femminili:lavoro, formazione e famiglia nella Regione Lazio.Milano:Angeli 1988
- SHAW, Sandra
 "The Conflicting Experiences of Lone Parenthood" a: Hardey & Crow (eds) 1991, p.143-155
- SHORTER, E.
 La naissance de la famille moderne XVIII-XX siècle. Paris, Seuil, 1977
- SIMMEL, Georg
 Cultura femenina (Filosofía de la coquetería. Lo masculino y lo femenino. Filosofía de la moda). México: Espasa Calpe, 1961 (1ª edición castellana a Espasa Calpe 1938)
- SINGLY, François de,
 "La lutte conjugale pour le pouvoir domestique". Revue Française de Sociologie, núm. 17:81-100, 1976
- "Theorie critique de l'homogamie". L'Année Sociologique, núm. 37:181-205, 1987
- "La sociologie" [de la famille] a: Singly, La Famille:l'état des savoirs, 1991, p.424-434
- "Les relations conjugales" a: Singly, La famille:l'état des savoirs, 1991, p.107-114
- (dr) La famille:l'état des savoirs. Paris: La Découverte, 1991
- SMITH, Dorothy
 "Women's Perspective as a Radical Critique of Sociology". Sociological Inquiry 44:7-13, 1974
- The Everyday World as Problematic: A Feminist Sociology. Boston:North-Eastern Univ.Press, 1987
- The Conceptual Practices of power: A Feminist Sociology of Knowledge. Boston: North-eastern

University Press, 1990

----- Texts, Facts and Feninity: Exploring the Relations of Ruling. London: Routledge, 1990

SOLSONA, Montserrat; TREVIÑO, Rocío

Estructuras Familiares en España. Madrid: Instituto de la Mujer, 1990

----- "Activitat, maternitat i paternitat a l'Europa Comunitària". Documents d'Anàlisi Demogràfica, núm. 26:191-207, 1995

SONNET, Martine

"Le travail des mères: approche historique" a: Singly, La Famille: l'état des savoirs, 1991, p.145-155

SPENCER, Herbert

Principios de Sociología 1. Buenos Aires: Revista de Sociología, 1947 (e.o. 1908)

STANWORTH, Michelle

Reproductive technologies gender, motherhood and medicine. Cambridge: Polity Press, 1987

STOCKARD, Jean; JOHNSON, Mirian

"The social origins of Male Dominance". Sex Roles, 5:190-218, 1979(?)

----- Sex and Gender in Society. Englewood Cliffs: Prentice Hall, 1992

SUBIRATS, Marina

"El trabajo doméstico, nueva frontera para la igualdad" a: Garrido y Gil Calvo, Estrategias familiares, Madrid: Alianza, 1993

----- ; MASATS, Marta; CARRASQUER, Pilar

Les condicions de vida de les dones a la ciutat de Barcelona. Enquesta de la R.M. de Barcelona 1990. Volum 6. Barcelona: Institut d'Estudis Metropolitans, 1992

SULLEROT, Évelyne

Historia y sociología del trabajo femenino. Barcelona: Península, 1970 (e.o.1968)

----- El nuevo padre. Un nuevo padre para un nuevo mundo. Barcelona: Ediciones B, 1993 (e.o. 1992)

SHULTZ T.W.

"Investment in Human Capital". The American Economic Review, vol 51, 1961

----- El valor económico de la educación. México: Uteha, 1968 (e.o. 1963)

STANTON, Donna

"Langage and Revolution: The Franco-American Dis-Connection" a: H. Eisenstein & A. Hardine (eds) The Future of Difference. New Brunswick: Rutgers University Press, 1985

TAHON, Marie-Blanche

["The mother without a shadow?"] "La mère sans ombre?". Recherches Féministes, núm. 3:97-109, 1990

TEITELBAUM, M.S. ; WINTER, J.M.

La paura del declino demografico. Bologna: Il Molino

TIGER Lionel; RUBIN Fox

The Imperial Animal. New York: Rinehart & Winston, 1971

- TOHARIA, José Juan
Cambios recientes en la sociedad española. Madrid: Instituto de Estudios Económicos, 1989
- TORNS, Teresa
----- Sobre los orígenes de la Sociología en Cataluña: las aportaciones de los anarquistas 1864-1910.
Tesi Doctoral. Universidad de Deusto 1986
- "Las acciones positivas en el mercado de trabajo" a: Centre d'Estudis i Recerca Sindicals (CERES),
Dona, sindicalisme i mercat de treball. Barcelona:Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC),1992
- "El treball de la reproducció" a: Universitat d'Estiu, Barcelona:Institut Català de la Dona, 1995
- "Los nuevos empleos: cualificación y valoración". Séminaire IRIS : Une vision plus large. Bruselas
22-23 de juny, 1995
- ; CARRASQUER, Pilar
"Entorn dels conceptes de dona i treball a Catalunya" a: VVAA, Visió de Catalunya, Barcelona:
Diputació de Barcelona, 1987
- ; CARRASQUER, Pilar
"El absentismo laboral en el servicio de hosteleria del Consorci Hospitalari Parc Taulí de
Sabadell". Working Papers, núm. 3. Departament de Sociologia-UAB, 1993
- ; CARRASQUER, Pilar
"Las mujeres en paro de larga duración en el Vallés Occidental". Working Papers, núm. 3. Departament
de Sociologia-UAB, 1993
- TREBILCOT, Joyce (ed)
Mothering: Essays in Feninist Theory. Totowa: Rowman & Allan held 1984.
- VALERO, Mª Angeles
"La relevancia de la familia nuclear en el sistema familiar español". Revista Internacional de
Sociologia, 3ª época, núm. 3:183-210, 1992
- VALLET L.
"Activité professionnelle de la femme mariée et détermination de la position sociale de la famille".
Revue Française de Sociologie, núm. XXVII-4:665-696, 1986
- VANDELAC, Louise
"La economía doméstica a la salsa mercantil... o las valoraciones monetarias del trabajo doméstico"
a: Borderias et alt, Las mujeres y el trabajo, Barcelona-Madrid:Icaria-Fuhen, 1994
- VARIS AUTORS/ES
Travail des femmes et famille. Sociologie du Travail, núm. 3, 1984 (monogràfic)
- VARIS AUTORS/ES
L'innagine paterna nelle nuove dinamiche familiari. Studi interdisciplinari sulla faniglia, núm.4,
1985 (monogràfic)
- VERON, Jacques
"Activité féminine et structures familiales. Quelle dépendence?" Population, núm. 1:103-120, 1988
- VIOLLET, Catherine
"Femme, Homme, Travail: lieux de conflicts sémantiques" a: Hurtig et al. (eds):Sexe et genre: de
la hierarchie entre les sexes. Paris, C.N.R.S., 1991

VOGEL, Lise

"Marxismo y feminismo". Revista Mensual/Monthly Review, vol.3, núm. 4:43-69, 1979

WALLACE, Ruth A. (ed.)

Feminism and Sociological Theory. London: Sage, 1989.

YOGHAN, M.

"La présence du père". Autrement, núm. 72:140-149, 1985

YOUNG M.; WILLMOTT, P.

Family and Kinship in East London. London: Routledge, 1956

----- The Symmetrical Family. London: Routledge, 1973

Servei de Biblioteques

Reg. 1500491919

Sig. T UAB / 5536

Mar 1980

